

**Utbildningsinspektion i Gagnef;
gymnasial utbildning individuella programmet (IV),
kommunal vuxenutbildning, svenskundervisning för
invandrare (sfi) och vuxenutbildning för
utvecklingsstörda (särvox)**

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av verksamheten.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	5
Bedömning av förutsättningarna	11

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Gagnefs kommun, kommunal vuxenutbildning, svenskundervisning för invandrare, gymnasial utbildning individuella programmet och vuxenutbildning för utvecklingsstörda och besökt skolan den 8, 9 och 10 maj 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och övriga skolförfattningar. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets hemsida www.skolverket.se/Inspektion.

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästa inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömningar är dels dokument från kommunen, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Gagnefs kommunala vuxenutbildning, svenskundervisning för invandrare, gymnasial utbildning individuella programmet och vuxenutbildning för utvecklingsstörda intervjuades rektorn, lärare, studerande och övrig personal. Ett antal lektioner besöktes. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av verksamheten

Gagnefs gymnasiala utbildning och vuxenutbildningen	Årsstudieplatser
Komvux grundläggande nivå	15
Komvux gymnasial nivå	143
Svenskundervisning för invandrare, sfi	13
Vuxenutbildning för utvecklingsstörda (särvox)	10
Gymnasial utbildning, individuella programmet (antal studerande)	33

Kommunstyrelsen i Gagnefs kommun ansvarar för den kommunala vuxenutbildningen, svenskundervisning för invandrare och vuxenutbildning för utvecklingsstörda. Verksamheten genomförs av utvecklingscentrum. Till utvecklingscentrum hör också enheterna för arbetsmarknad, IT/information och kommunens bibliotek. Utvecklingscentrum leds av en utvecklingschef. Den gymnasiala utbildningen, individuella programmet (IV), är organiserad under barn- och utbildningsnämnden men genom avtal mellan kommunstyrelsen och barn- och utbildningsnämnden har kommunens utvecklingscentrum ansvar för genomförandet av individuella programmet. En rektor leder utbildningsverksamheterna. Viss uppdragsutbildning genomförs av utvecklingscentrum, som också ansvarar för KPU (kommunalt program för arbetslösa ungdomar).

Vuxenutbildningen i Gagnef har rymliga lokaler i Mockfjärdsskolan som är en av kommunens två grundskolor. Kommunen har ingen egen gymnasieskola, förutom individuella programmet. Merparten av grundskolans elever fortsätter sin gymnasiala utbildning i Borlänge eller Leksands kommuner.

Vid vuxenutbildningen i Gagnef finns olika former av s.k. flexibelt lärande inbegripande bland annat att studier i många kurser kan påbörjas när den studerande önskar och bedrivs i en individuellt anpassad studietakt.

Sammanfattande bedömning

Som helhet erbjuder de olika verksamheterna i huvudsak utbildning av god kvalitet. Ett gott och varierat stöd för vuxnas lärande erbjuds och organiseras på ett sätt som väl motsvarar vuxnas behov och förutsättningar. De studerande upplever ett positivt och tryggt lärandeklimat. Lärarna har i allmänhet en god förmåga att följa upp de studerandes individuella lärandeutveckling.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister måste åtgärdas.

- Verksamheternas likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Verksamheternas arbete med likabehandlingsplanen uppfyller inte förordningens krav om studerandes medverkan (2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan).
- Utbildningen vid särvux genomförs inte i enlighet med författningarnas krav (12 kap. 2a, 2b, 3, 5 §§ skollagen).
- Vuxenutbildningen saknar kvalitetsredovisning (1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom det offentliga skolväsendet).
- Lokala kurser är inte utformade på korrekt sätt (2 kap. 5 § och 8 § förordningen om kommunal vuxenutbildning).
- Den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras inte så att eleverna får vägledning inför val av fortsatt utbildning och yrke (läroplanen för frivilliga skolformerna, Lpf 2.6).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser inom följande områden.

- De studerandes kännedom om målen för utbildningen bör förbättras och också de studerandes möjligheter till delaktighet och inflytande över arbetsätt och arbetsformer.
- Verksamheterna bör förbättra den systematiska uppföljningen och utvärdering av kunskapsresultaten.
- Verksamheterna bör fortsätta sitt arbete med att stimulera de studerande till att arbeta i demokratiska former.
- Verksamheterna bör säkerställa att bedömning och betygssättning sker på ett rättssäkert och likvärdigt sätt.
- Arbetsplanen bör förbättras så att den beskriver hur verksamheterna ska arbeta för att nå de nationellt fastställda målen för utbildningen.
- Verksamheterna bör förbättra sitt kvalitetsarbete avseende regelbunden utvärdering av resultat kring hur de nationella målen för utbildningen nås, analys av dessa resultat och förbättringsåtgärder som tydligt är kopplade till denna analys.
- Kvalitetsredovisningen för det individuella programmet bör förbättras.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanerna, de nationella kursplanerna och programmålen.

Kunskaper

De studerande känner mycket sällan till vilka mål de arbetar mot i de olika kurserna, vilket bör förbättras enligt inspektörernas bedömning. Detta gäller framför allt studerande i sfi, grundläggande vuxenutbildning och på individuella programmet. Inom den gymnasiala vuxenutbildningen varierar elevernas kännedom om kursmålen (se vidare arbetsmiljö och delaktighet samt betyg och bedömning).

IV

Antalet studerande på individuella programmet var läsåret 2005/2006 (2006/2007) 21 (13) elever vid höstterminens start och 39 (32) elever i slutet av vårterminen, vilket innebär att 18 (19) eller 46 (59) procent av eleverna avbrutit sina studier på nationella gymnasieprogram under läsåret och påbörjat utbildning på individuellt program. Siffrorna inom parentes avser läsåret 2006/2007. Cirka 75 procent av eleverna på individuella programmet fortsatte efter ett läsår sin utbildning på nationellt program. Enligt inspektörernas bedömning bör en analys göras av orsakerna till den höga andelen elever som avbryter sina gymnasiestudier (se kommunrapport).

Sfi

Cirka 15 studerande läser olika kurser inom sfi. Enligt intervjuade lärare når cirka två tredjedelar av de studerande sfi-betyg, medan en tredjedel får intyg. Den genomsnittliga studietiden för samtliga kurser är cirka 665 timmar att jämföra med riktvärdet för undervisningens omfattning om 525 timmar. Studieavbrott eller studieuppehåll förekommer beroende framför allt på att de sfi-studerande får tillfälligt arbete, men någon samlad bild redovisar inte verksamheten. Vilka resultat de studerande når sammantaget finns inte redovisat, men enligt intervjuad personal, har man en ingående kännedom på individnivå om hur de studerandes utveckling fortskrider.

Rektorn har dock under pågående inspektion presenterat statistik för sfi-verksamheten. Den visar bland annat att i en grupp på 15 studerande når sju studerande (47 procent) målen i kurserna C och D med betyget Godkänt eller Väl Godkänt, en studerande (6 procent) betyget Icke Godkänt och två (13 procent) får intyg. Fem studerande (33 procent) fortsätter sina studier. Enligt Skolverkets statistik från september 2006 uppgår emellertid andelen sfi-studerande med godkända resultat endast till 13 procent, medan andelen studerande som avbrutit sina studier uppgår till hela 75 procent.

Grundläggande och gymnasial vuxenutbildning

Kommunen har presenterat betygsstatistik terminsvis på gymnasial nivå för de olika kurser som genomförts. Läsåret 2005/06 var andelen studerande på gymnasiala vuxenutbildningen med betyget IG i svenska A 69 procent, i engelska A 67 procent och i matematik A 60 procent, vilket är en ökning jämfört med de två föregående åren. Ser man till antalet studerande med betyget IG i Gagnef är dessa ganska få. Vid en jämförelse med riket var andelen med betyget IG i Gagnefs kommun dock högre. Verksamheten saknar kvalitetsredovisning och några andra sammanställningar där det går att utläsa hur de studerande lyckats med sin utbildning i förhållande till uppsatta mål formulerade i individuella studieplaner, har inte presenterats. I vilken utsträckning studerande på distans eller i flexibla studieformer når sina studieresultat redovisas inte heller. Det framgår

inte heller hur stor andel av de studerande som avbryter sina studier och eventuella orsaker här till. Enligt personalen vid vuxenutbildningen har man dock en mycket god kontroll på de studerande och menar att studieutveckling och -resultat följs på individnivå. Vidare framför man att vuxenutbildningens flexibla studieformer ger de studerande goda möjligheter att fullfölja sin utbildning.

Vuxenutbildningen redovisar inte någon samlad bild och analys av kunskapsresultaten för de olika verksamheterna. Rektorn har emellertid under pågående inspektion presenterat betygsstatistik. Av denna framgår såväl vilka kunskapsresultat de studerande uppnått i form av betyg, antalet studieavbrott samt hur stor andel som fortsätter sina studier.

Inspektörerna bedömer att vuxenutbildningen bör förbättra den systematiska uppföljningen och utvärderingen av kunskapsresultaten.

Normer och värden

I läroplanen anges att skolan ska sträva mot att varje elev visar respekt för och omsorg om närmiljön samt att varje elev känner trygghet och lär sig att ta hänsyn och visa respekt i samspel med andra. Skolan ska vidare sträva mot att varje elev tar ett personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö och tar tillvara möjligheterna att utöva inflytande över sin utbildning.

Stämningen bland studerande, lärare och skolledning vid vuxenutbildningen beskrivs av alla som genomgående mycket positiv och öppen och alla känner sig trygga på sin arbetsplats. De studerande tror inte att diskriminering och annan kränkande behandling förekommer och menar vidare att den goda atmosfären bidrar till en konstruktiv inställning till och ansvar för studier samt påverkar deras självförtroende på ett mycket gott sätt. I vilken utsträckning skolan och undervisningen har bidragit till att utveckla respekt för människors lika värde och att reflektera över livsfrågor och etiska dilemman har skolan inte givit inspektörerna några förutsättningar att bedöma. Skolan har inte gjort någon systematisk utvärdering av huruvida man lyckats med detta uppdrag. Inspektörernas samlade intryck är dock att måluppfyllelsen är god.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

En av skolans uppgifter är att bidra till att de studerande utvecklar förmågor att delta i demokratiska processer och att de använder denna förmåga inom utbildningen.

Vid vuxenutbildningen och vid individuella programmet finns vid inspektionstillfället inte något formellt organ för elevinflytande på skolövergripande nivå. Enligt skolledningen har man försökt att stimulera de studerande till att bilda ett sådant, men inte lyckats. En anledning här till är, enligt skolledningen, att ett

stort antal vuxenstuderande har mycket flexibla och individuella scheman, är deltidstuderande och arbetar samt studerar också i viss utsträckning på distans, vilket gör att de sällan befinner sig i skolan samtidigt. Detta gäller också eleverna på individuella programmet. Vid samtal med studerande har framkommit att de möjligen skulle kunna vända sig till någon lärare eller eventuellt till rektor för att ta upp skolgemensamma frågor.

Inspektörerna bedömer att skolan bör fortsätta sitt arbete med att stimulera de studerande till att arbeta i demokratiska former.

Kursdeltagarnas ansvar för att planera och genomföra sina studier samt deras inflytande på såväl innehåll som former ska vidare vara viktiga principer i utbildningen.

Lärarna på den gymnasiala nivån presenterar vid kursstart kursmålen för de studerande. Hur och i vilken omfattning de har möjlighet att delta i planering av undervisningen och pröva olika arbetssätt och arbetsformer och därmed kunna ha inflytande på innehåll och former i utbildningen varierar mellan olika kurser och olika lärare.

Inom övriga delar av vuxenutbildningen känner de studerande i allmänhet inte till kursmålen och inom sfi inte heller vilken kurs de läser. Deras möjligheter till inflytande över arbetssätt och arbetsformer begränsas därmed i hög grad. Intervjuade studerande är emellertid nöjda med att lärarna bestämmer hur arbetet ska planeras och de menar också att den kurslitteratur de använder styr deras arbete. Det är också inspektörernas uppfattning att läroboken i många kurser har en mycket styrande effekt på undervisningen planering och upplägg. Enligt inspektörernas bedömning bör dock skolan arbeta för att elevernas delaktighet och inflytande över såväl innehåll som former för utbildningen utvecklas och stimuleras.

Inspektörerna konstaterar att demokratifrågor, livsfrågor och andra etiska frågor förekommer i vissa kurser t.ex. religion, psykologi, samhällskunskap samt i omvårdnadskurser, men inte i alla kurser. Lärarna anser att det är svårt att arbeta med läroplanens övergripande mål i kurser som läses på kort tid eller på distans. Inom sfi-undervisningen och inom individuella programmet förekommer samtal om livsvillkor, relationer mellan olika grupper och samhällsfrågor bland annat utifrån de studerandes olika erfarenheter och villkor. Inspektörerna vill betona verksamhetens ansvar att beakta dessa aspekter i alla delar av utbildningen.

Det råder numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och kränkande behandling av barn och elever. Lagens (SFS 2006:67) ändamål är att främja barns och elevers rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen ska bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra kränkningar. I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7).

Vuxenutbildningen och gymnasieutbildningens individuella program i Gagnef har en gemensam likabehandlingsplan. Planen, som inte är daterad, saknar förebyggande och främjande insatser för arbetet utifrån verksamheternas sannolikt olika behov. Intervjuade studerande känner inte till om det finns någon likabehandlingsplan och menar också att främjande och förebyggande insatser knappast förekommer, eventuellt kan sådana samtal föras i vissa ämnen. Inte heller känner all personal till likabehandlingsplanen och dess innehåll, men de uppger att planen möjligen har presenterats för dem för deras eventuella synpunkter.

Inspektörerna bedömer att verksamheternas likabehandlingsplan inte uppfyller de krav som ställs på en sådan plan. Vidare uppfyller inte arbetet med likabehandlingsplanen förordningens krav om studerandes medverkan i arbetet.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

IV

De studerande på individuella programmet kombinerar studier i grundskolans eller gymnasieskolans ämnen med praktik i varierande omfattning beroende på elevens individuella situation och individuella studieplanering. Den individuella studieplanen upprättas tillsammans med programsamordnaren. Eleverna skaffar i hög grad sina praktikplatser själva. Kommunens litenhet gör att skolans personal har god och nära kontakt med de arbetsplatser där eleverna praktiserar och programsamordnaren besöker också eleverna regelbundet. Eleverna läser företrädesvis svenska, engelska och matematik på grundläggande eller gymnasial nivå och eleverna har i hög grad individuella scheman. Enstaka elever läser även andra ämnen enskilt med handledning eller tillsammans med vuxenutbildningens studerande.

Inspektörerna bedömer att de studerande ges goda förutsättningar att nå sina individuella mål.

Sfi

De sfi-studerande kan påbörja sina studier inom några dagar efter anmälan. Kartläggning av de studerandes kunskaper, utifrån bland annat den studerandes utbildningsbakgrund och kunskaper i svenska görs av en lärare och en individuell studieplanering upprättas. Undervisningen bedrivs i grupp med individualiserat upplägg utifrån de studerandes kunskapsnivå och vilken kurs de följer.

Sfi-studerande erbjuds i samverkan med arbetsförmedlingen tre månaders praktik med viss ekonomisk ersättning. Skolan har sedan tidigare ett utvecklat kontaktnät med företag och sköter anskaffningen av praktikplatser. I allmänhet ger praktikplatserna god språkträning och är av bra kvalitet, enligt både lärare och studerande. Studerande med behov av s.k. alfabetiseringsundervisning erbjuds sådan. Det handlar om någon enstaka person per år.

Grundläggande och gymnasial vuxenutbildning

Enligt förordningen om kommunal vuxenutbildning ska kommunens stöd för vuxnas lärande utformas utifrån den enskildes behov och förutsättningar och kan ha formen av undervisning, handledning och vägledning samt bedömning av måluppfyllelse och kunskaper. Rektor ska verka för att undervisningens uppläggning, innehåll och arbetsformer anpassas efter studerandenas skiftande behov och förutsättningar. Vidare ska lärarna utgå från den enskilde studerandes

behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande samt organisera arbetet så att studerande utvecklas enligt sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga

Många av kurserna erbjuds i form av distansstudier med sammankomster för grupparbete och med lärarstöd via e-post och telefon. Studerande kan i viss utsträckning påbörja och avsluta sina studier efter egna önskemål och efter samråd med lärare och studievägledare. Proven genomförs dock alltid i vuxenutbildningens lokaler.

Inom omvårdnadskurserna genomförs arbetsplatsförlagda delar av undervisningen i vissa kurser (APU). Skolan har väl dokumenterade rutiner för vilka kurser som ska arbetsplatsförläggas och för samverkan med handledarna när det gäller betyg och bedömning. De studerande är väl medvetna om detta. Utarbetade studiehandledningar finns för olika omvårdnadskurser, vilket möjliggör en hög grad av individualiserat lärande för de studerande. Av den årliga genomförda utvärderingen avseende omvårdnadsområdet framgår att de studerande i huvudsak är mycket nöjda med sina APU-platser och att de menar att de ”lärt sig mycket”.

Inspektörerna bedömer att de studerande erbjuds undervisning som i hög grad är anpassad till deras behov tidsmässigt och att undervisningsgrupperna mestadels är mycket små. Många av de studerande har individuella och flexibla scheman och all personal strävar mot att på alla sätt skapa goda praktiska förutsättningar så att de studerande kan följa undervisningen.

Särvux

Särvux erbjuder undervisning i företrädesvis svenska för ett litet antal studerande som tillhör en daglig verksamhet i närheten av skolan. Någon studerar även engelska. Omfattningen är en timme per vecka. Det är oklart för de studerande om de följer en utbildning som motsvarar träningsskolans ämne kommunikation, grundsärskolans ämne svenska eller möjligen utbildning i svenska motsvarande gymnasiesärskolan. Detta förefaller ej heller vara tydligt för lärare eller ledning av verksamheten. Några av de studerande har deltagit i verksamheten under längre tid och det är oklart om kursens/kursernas start- och sluttid. Några betyg eller intyg har inte utfärdats.

Inspektörerna bedömer att verksamheten vid särvux inte bedrivs i enlighet med författningarnas krav, vilket måste åtgärdas.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Det är rektors ansvar att tillse att individuella studieplaner upprättas för samtliga deltagare. Av planen ska den enskildes utbildningsmål och verksamhetspoäng framgå. Den individuella studieplanen ska utarbetas i samverkan med den studerande. Samtliga studerande har tillsammans med studie- och yrkesvägledaren eller programsamordnaren gjort en planering för sina studier utifrån vilka mål de avser att nå, en planering som kontinuerligt revideras.

Inspektörerna bedömer att individuella studieplaner finns upprättade för vuxenutbildningens studerande. Detta gäller även de studerande på individuella programmet.

Studerande som har behov av stöd har mycket goda möjligheter att få extra hjälp och extra lektionsgenomgångar av sina lärare. De får antingen individuellt

stöd av läraren i kursen ifråga eller genom att studietiden förlängs i samråd med studie- och yrkesvägledaren.

Kursdeltagare med läs- och skrivsvårigheter kan efter samråd med studie- och yrkesvägledaren få undervisning av lärare med specialkompetens inom dyslexi-området i annan kommun. Stödet utformas efter individuella behov och, enligt rektors bedömning, kan den studerandes behov tillgodoses.

De studerande på individuella programmet studerar utifrån sina individuella behov olika kurser enligt individuella scheman och har praktik några dagar per vecka. Eventuellt specialpedagogiskt stöd för eleverna tillhandahålles genom kommunens resursorganisation.

Inspektörerna bedömer att stödet för vuxnas lärande är mycket bra och utformat utifrån den enskildes förutsättningar och behov, vilket ger de studerande goda möjligheter att nå sina individuella studiemål.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Kontinuerlig information till de studerande om kunskapsutvecklingen skapar förutsättningar för dem att ta ansvar för sin utbildning och kunna påverka den och dess resultat. Som stöd för bedömning och betygssättning ska lärarna använda de betygskriterier som har fastställts nationellt. Läraren ska utnyttja all tillgänglig information om den studerandes kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen och beakta även sådana kunskaper som eleven tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen. Skolans lärare ska beakta såväl muntliga som skriftliga bevis på kunskaper och göra en allsidig bedömning av kunskaper och därvid beakta hela kursen.

Som tidigare nämnts har de studerande ofta vag kännedom om kursernas mål. På den gymnasiala nivån känner eleverna i vissa fall till betygskriterierna. De studerande upplever att de får god återkoppling från sina lärare på sin kunskapsutveckling. Läraren och den studerande samtalar inledningsvis om den studerandes ambitionsnivå i form av vilket betyg den studerande vill uppnå. Detta styr också hur läraren organiserar undervisningen. De studerande hänvisar också till kursböckerna som de upplever ger indikationer på hur deras kunskapsutveckling fortskrider, t.ex. om de har klarat av ett visst avsnitt och vilka avsnitt som återstår. När de studerande är klara med boken och klarat de diagnostiserande uppgifterna upplever de också att de har genomfört kursen med godkända resultat.

Lärare och studerande utvärderar tillsammans varje kurs. Detta gör varje lärare på sitt sätt. Utvärderingarna utgör underlag för läraren för att utveckla kursplaneringen, men används enligt intervjuade lärare sannolikt inte för någon mer övergripande sammanställning.

En förutsättning för att betygen ska vara rättvisa är att betygssättningen kvalitetssäkras så att lärares bedömningar är likvärdiga mellan skolor och mellan kurser. De nationella proven används i viss utsträckning på grundläggande och gymnasial nivå som stöd i betygssättningen. I de ämnen som inte har nationella prov finns inget systematiskt sätt för att kvalitetssäkra betygssättningen. Flera lärare undervisar ensamma i sina ämnen och något nätverk med andra kommuner finns inte. Nationella bedömningsanvisningar för betygssättning upplevs i vissa fall som ett bra hjälpmedel.

Inspektörerna bedömer att det råder en medvetenhet bland lärarna i bedömnings- och betygssättningsfrågor men att vuxenutbildningen bör vidta åtgärder i syfte att säkerställa en likvärdig och rättvis bedömning och betygssättning.

Skolans lärare bör vidare försäkra sig om att bedömningen och betygssättningen sker på allsidiga grunder, beaktar hela kursen samt utgår ifrån kursens mål och de nationella betygskriterierna.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Varje skola ska årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse.

Gymnasieskolans individuella program har en kvalitetsredovisning som innehåller vissa redovisningar av skolans måluppfyllelse, men saknar till exempel information om skolans resultat samt förbättringsåtgärder. Till stor del innehåller den en beskrivning av den verksamhet som vanligen pågår på skolan. Lärarna uppger att de i framför allt vid terminsslut utvärderar verksamheten och är inblandade i diskussioner omkring kvalitetsarbetet men de känner inte till i vilken utsträckning deras utvärderingar ingår i kvalitetsredovisningen.

Övriga delar av vuxenutbildningen saknar kvalitetsredovisning. Dock gör varje ämnesgrupp en beskrivning av verksamheten under det gångna läsåret som de studerande delvis är delaktiga i. Vilken roll dessa verksamhetsbeskrivningar spelar på skolövergripande nivå är oklart.

Vid inspektionstillfället pågår ett arbete med att, utifrån utvecklingscentrums övergripande mål, bearbeta verksamhetsplanerna för olika delar av vuxenutbildningen. För individuella programmet och för särvox utgör de verksamheternas arbetsplaner. En arbetsplan ska utarbetas under medverkan av lärare och övrig personal samt representanter för eleverna och kontinuerligt följas upp och utvärderas.

Inspektörerna bedömer att dessa planer bör utvecklas så att de svarar mot en arbetsplan för genomförandet av de nationellt fastställda målen för utbildningen.

Inspektörerna bedömer vidare att vuxenutbildningen måste upprätta en kvalitetsredovisning och att individuella programmets kvalitetsredovisning måste utvecklas. Vidare bedömer inspektörerna att verksamheterna bör förbättra sitt kvalitetsarbete avseende regelbunden utvärdering av resultat kring hur de nationella målen för utbildningen nås, analys av dessa resultat och förbättringsåtgärder som tydligt är kopplade till denna analys. De studerandes delaktighet i arbetet måste beaktas. Stöd för hur kvalitetsredovisningar kan upprättas finns i Skolverkets ”Allmänna råd och kommentarer för kvalitetsredovisning”.

Skolledning och intern kommunikation

Rektor har en nyckelfunktion för utbildningens planering, genomförande och resultat. För ledningen av utbildningen i skolorna ska det finnas rektorer. Rektorn ska vara pedagogisk ledare för skolan och chef för lärarna och övrig personal. För att utöva sitt ledarskap ska rektorn enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Som pedagogisk ledare för skolan och som

chef för lärarna och övrig personal har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de riksgiltiga målen.

Vuxenutbildningen i Gagnef leds av en rektor som även är rektor för individuella programmet. Enligt personalen är vuxenutbildningens uppdrag tydligt och vilar på den kammungemensamma visionen, nämligen 'Trygghet, Samarbete, Självkänsla, Hänsyn, Ansvar, Delaktighet och Inflytande och som personalen tolkar som "att hjälpa de studerande på alla sätt i deras studiesituation". Som stöd i arbetet har rektor en programsamordnare som framför allt arbetar med det individuella programmet. Rektor ingår i en ledningsgrupp under utvecklingschefens ledning tillsammans med chefen för biblioteket, för arbetsmarknadsenheten och för IT/information. Rektor är väl känd bland de studerande och åtnjuter personalens förtroende.

Inspektörerna bedömer att rektor är väl förtrogen med verksamheten och arbetar med att skapa organisatoriska förutsättningar för utbildningarna.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som grundskolan ska erbjuda, information om utbildning; personal samt läromedel, pedagogiska materiel och utrustning. Bestämmelser finns i skollagen.

Tillgång till en likvärdig utbildning

Varje kommuninnevanare har rätt att delta i grundläggande vuxenutbildning från och med andra kalenderhalvåret det år han fyller 20 år, om han saknar sådana färdigheter som normalt uppnås i grundskolan och är bosatt i landet. Den som har denna rätt, har rätt att delta i sådan undervisning i en annan kommun om utbildningen finns där. Vuxna i Gagnef kommun erbjuds kurser på grundläggande nivå i samtliga ämnen.

På den gymnasiala nivån erbjuds både vissa s.k. behörighetsgivande kurser samt kurser inom omvårdnadsområdet och data-/ekonomiområdet. Kurserna erbjuds på distans eller i flexibel form. Kommunen beviljar även vuxenstuderande studier i annan kommun enligt prioriteringsordningen i skollagen.

Varje kommun ska aktivt verka för att nå dem i kommunen som har rätt till grundläggande vuxenutbildning och motivera dem att påbörja studier. Den s.k. uppsökande verksamheten sker genom annonsering i lokalpress, men framför allt genom att studie- och yrkesvägledaren arbetar i arbetsförmedlingens lokaler en dag per vecka och därmed når gruppen arbetslösa. Organisationen av vuxenutbildningen i ett Utvecklingscentrum där kommunens arbetsmarknadsavdelning också ingår ger goda möjligheter att nå dessa grupper. Därutöver samarbetar vuxenutbildningen i en rad olika projekt med exempelvis försäkringskassan, ESF-rådet mm. Inspektörerna bedömer att vuxenutbildningen arbetar aktivt för att motivera lågutbildade grupper till studier och att de studerandes rätt till utbildning tillgodoses.

Validering bör enligt departementsskrivelsen Validering m.m. – fortsatt utveckling av vuxnas lärande (DS 2003:23) bland annat bli aktuell "som ett led i en pågående utbildning i syfte att klarlägga kunskapsnivån, anpassa innehållet i

och/eller förkorta studietiden för en enskilde”. Vid vuxenutbildningen i Gagnef sker validering av de studerandes kunskaper framför allt inom omvårdnadsområdet, där en väl utarbetad modell finns med beskrivning av hur validering ska genomföras på ett kvalitetssäkert sätt. Emellertid resulterar valideringen ofta i att de studerande bedöms ha tillägnat sig kunskaper motsvarande vissa delar av den arbetsplatsförlagda utbildningen, vilken i sådana fall kan uteslutas eller avkortas. Däremot är det ovanligt att icke arbetsplatsförlagda kurser inom omvårdnadsområdet kan valideras. Vid skolan pågår vid emellertid inspektionstillfälle ett utvecklingsarbete inom valideringsområdet.

Inom övriga kurser görs alltid inför kursstart en bedömning av den blivande studerandes kunskaper, vilket kan resultera i studier av hela kursen, kompletteringar av vissa delar eller en prövning på hela kursen.

Inspektörerna bedömer att vuxenutbildningen har ett systematiskt sätt att arbeta med validering.

Enligt författningarna ska en lokal kurs ge kunskaper i ett eller flera ämnen inom ett bestämt kunskapsområde och svara mot sådana behov som inte tillgodoses genom en nationellt fastställd kursplan.

Inom vuxenutbildningen har lokal kurser inrättats inom dataområdet som i stort motsvarar nationella kurser. Därutöver uppfyller inte de lokalt inrättade kurserna kraven vad gäller målen för kurserna och den kunskapsnivå som alla deltagare minst ska ha uppnått vid kursens slut. Betygskriterierna ska vidare precisera vilka kunskaper som krävs enligt kursplanen för att deltagaren ska få betygen Godkänt, Väl godkänt eller Mycket väl godkänt.

Inspektörerna bedömer att skolan snarast måste göra en översyn av de lokala kurserna och se till att de svarar mot kraven i bestämmelserna.

Personalresurserna

Skolans lärare ska ha en utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva, vilket inspektörerna bedömer att flertalet av lärarna har vid vuxenutbildningen i kommunen. Rektorn är utbildad lärare men har ej genomgått den statliga rektorsutbildningen.

Eleverna på individuella programmet saknar tillgång till studie- och yrkesvägledning. Enligt inspektörernas bedömning måste skolan organisera den studie- och yrkesorienterande verksamheten så att eleverna får stöd och information när det gäller fortsatta studier eller yrkesinriktning.

De studerande på individuella programmet har tillgång till skolhälsovård.

Kompetensutvecklingen

Kompetensutveckling ska anordnas för den personal som har hand om utbildningen och enligt intervjuad personal finns goda möjligheter till kompetensutveckling inom olika områden.

Inspektörernas bedömning är att vuxenutbildningen genomför kompetensutveckling utifrån individernas utvecklingsbehov eller utifrån gemensamma övergripande områden.

Datum	Ort
2007-10-18	Stockholm

Monica Norberg
Anna Bergstedt Nordqvist